

Vtorek, četrtak in soboto
izhaja in volja v Mari-
boru brez pošiljanja na
dom za vse leto 8 gl. — k.
za pol leta . . . 4 „ — „
za četrt leta . . . 2 „ — „

Po pošti:

Za vse leto 10 gl. — k.
za pol leta 5 „ — „
za četrt leta 2 „ — „

Vredništvo in opravništvo
je na stolnem trgu (Dom-
platu) hiš. št. 179.

SLOVENSKI NAROD.

Oznaniš:

Za navadno dvostopno-
vrsto se plačuje
6 kr., če se tiskane 1 krat,
5 kr., če se tiska 2 krat,
4 kr., če se tiska 3 krat,
veče pisemne se plaču-
jejo po prostoru.

Za vsak tisek je plačat-
kolek (štampelj) za 30 k.
Kopirski se ne vračajo,
lopisi naj se blagovoljno
frankujejo.

Št. 119.

V Mariboru 9. oktobra 1869.

Tečaj II.

Telegrami „Slov. Narodu.“

V Gradcu, 8. oktobra.

Dr. Vošnjak naznanja v imenu slovenskih poslancev inter-
pelacijo na vlado zaradi zedinjenja vseh Slovencev. V ponedeljek
se bo interpelacija brala, potem debata o direktnih volitvah.

V Kopru, 8. oktobra.

Slava slovenskim volilcem Koparskega okraja! Izvolili so
izvrstnega narodnjaka g. Fr. Ravnika za poslanca v Poreču.
Živili! —

V Gorici, 7. oktobra.

Dr. Tonkli in 5 tovarišev stavijo interpelacijo zaradi enako-
pravnosti slovenske. Zedinjenja vseh Slovencev v njej za zdaj še
niso omenili.

Slovensko vprašanje.

II

Slovenski poslanci so dolžni sami sebi in svoji časti, da nemu-
doma v parlamentih pospešijo vprašanje zaradi zedinjene Slovenije! Da to
dokažemo, nam bo treba le malo zunanjih pripomočkov. Ne bomo se vpra-
šali, ali je ideja zedinjene Slovenije nova ali stara, domača ali importirana.
Naj v tej zadevi obveljajo dokazi tistim, ki idejo pripisujejo kateremu še zdaj
živečim Slovencev, ali onim, ki jo zasledujejo v Preširnovih poezijah ali celo
pri hudniku Vodniku. Naj gledé našega dokaza okamnela birokratična duša
še dalje preklinja bolnega samovladarja ob Seni, ki je med tlačene narode
vrgel zmagonosno idejo narodnosti; ali naj pobožni, nikjer na svetu uslišani
Slovenec tudi v prihodnje išče edinega tolažila pri vsemogočnem bitji nad
nami, katero Slovence gotovo ni samo zato vstvarilo, da bi dosluženi Bach-
dragoner Wasser na njega šuntal Tieberjeve hlapce, ali da bi ga Dežman
postavil za žledarjem za ljubo pod vojaško sabljo; gotovo tudi ne zato, da
bi se na njegovem zatilniku krhal nabrušeni laški nož, ali da bi moral leto
za leto utikati se v dvobojno sukno, katero je pretesno za njegovega sosedo,
krofastega Korošca. Dá, niti vprašali ne bomo, ali bi bilo zedinjenje za Slo-
vence koristno ali ne!

Reši si vse te premisljive vsakdo kakor mu drago in mogoče; kakor-
šen bode tudi odgovor, nas ne more motiti v našem izreku: Čast slove-
nskih poslancev tirja, da z vso energijo postavijo zedi-
njeno Slovenijo na parlamentarni dnevni red!

Lahko bi segli nazaj v preteklost slovenskih poslancev in kazali,
kako so mislili, delali in trpeli od mladih nog. Kdor se dá rad prepričati,
temu bi že zadostilo, ako bi mu iz zgodovine predočili samo en znamenit
prizor: Sedaj osiveli dr. Bleiweis stoji pred nadvojvodom Ivanom dokazuje
mu potrebo zedinjene Slovenije in poslušaje njegove dobrovoljne ugovore,
ktere so zdaj spodbili Slovenci sami. Komur pa je nezaupnost urinila se v
srce, on bi seveda ne hotel ničesar slišati o zgodovinskih dokazih in bi nam
vedno le v oči metal Dežmana in Kluna, ki zdaj raji pobirata drobtinice od
tujih miz, mesto da bi pomagala domačo obložiti in preskrbeti. Da ustre-
žemo tudi najhujemu pesimistu, hočemo torej ostati pri sedajnosti. Ne-
zaupna duša, ki nam kažeš na nemško-slovenske zapisnike v Ljubljani, na
najnovejšo navsete dr. Zarnika, kateri se ti zde samo uborna odškodnina za
zedinjeno Slovenijo, ki bo po tvojih sumnjah zopet pod klop padla; ki nas
zavračaš na čudno karakteristiko v zadnji „Pressi“, „da namreč Slovenci ma-
homa odstopijo od svojih tirjatev, ako jim vlada le nekoliko energije po-
kaže“: samo za nekoliko trenutkov se potruji z nami po razcepljeni Slove-
niji. Ali vidiš one pisane oklice po mestih, trgih, vaseh na cerkvah, hišah,
celo po drevji nabite? Oklice vabijo k taborom, kjer se bo sklepalo o zedi-
njeni Sloveniji. Potruji se in ogledi si podpise: med drugimi rodoljubi boš
našel podpisane vse slovenske poslance (razen državnih, na Dunaji
bivajočih; pa tudi med državnimi najdeš dva: Lipolda in Lenčeka).

Morebiti ti ne zadostuje mrtev podpis: ti hočeš žive besede! Potem
pojdi z nami po slov. taborih. Kdo so glavni govorniki? V Ljutomeru in še
marsikje drugje najdemo dr. Zarnika, ki je zadnjič v Ljubljani povedal, ka-
ne sedi v zboru, da bi vladi komplimente delal, ampak da bizastopal narodne
koristi; ali ga slišiš, s koliko gibčnostjo razlaga nasledke germanizacije in
potrebo zedinjeja? Ravno tu kakor tudi v Sevnici občudujemo dr. Razlaga,
kako krasno ti kot predsednik formulira slovenske tirjatev; v Ljubljani slišiš
sredi med temeljitim govorom g. dr. Bleiweisa iz domoljubnega srca klicati:
Dajte nam zedinjeno Slovenijo! Dr. Vošnjak potuje od tabora do tabora in
ponuja bratom bratovsko roko. Dr. Costa, Žuza, Prelog, dr. Tonkli itd. itd.,
vse jih vidimo, kako drug drugega prekosuje, da bi dokazal nevednemu ljud-
stvu potrebo zedinjene Slovenije ali škodljivost sedanje razcepljenosti.

Zdaj pa se povprašajmo samo še po pomenu in namenu taborov.
Tabori, kakor smo jih snovali, niso imeli toliko namena, na tisoče in tisoče
zbirati Slovencev, ki naj bi zedinili svoje glasove, da bi bili mogočni dovolj,

ka bi jih slišala tudi visoka vlada na Dunaji. Vladna ušesa so bila do zdaj
za naše prošnje gluha. Tabori so imeli namen zbuditi slovensko pristo, ne-
zavedno ljudstvo, opomniti ga na njegove pravice in potrebe, pokazati mu
narodove rane in sovražnike. Na taborih se je slovenski narod prvokrat videl
v svoji revščini in je prvokrat gledal v obljubljeno deželo boljše prihodnosti.
Celo naravno je, da se je torej na taborih zbudila želja, da bi se odpra-
vilo, kar je krivičnega, napačnega, ovirajočega. Ali bi pa bilo častno, ali bi
bilo pošteno zbuditi želje, a potem ničesar ne storiti, da bi se jim zadostilo,
odkrihati rane, a ne skušati jih ozdraviti?

To bi bilo ne le nečastno, nepošteno, bilo bi celo nečloveško, kajti
nesreča in revščina, ki se nismo zavedni, se niti ne da primerjati z ono,
ktere poznamo, ktere se zavedamo. Slovenski poslanci torej, ki so v zvezi
z družimi govorniki, na taborih zbudili med slovenskim narodom vročo željo
po zedinjenju vseh Slovencev, so zavezani z vso svojo osebno častjo, da tam,
kjer imajo govoriti odvažen, odločen glas, zastavijo vso svojo moč v to, da
se ustreže slovenskim tirjatom po zedinjenju vseh Slovencev — ali pa ko
bi se bilo v tako kratkem času njih prepričanje predrugačilo, da še enkrat
stopijo pred narod in prekličejo, kar so nedavno sami kot resnico oglašali
s tolikim navdušenjem in vidnim prepričanjem. Če pa premislimo, da je komaj
meseč dni tega, ko so v Ljubljani zbrani poslanci tako navdušeno odzdrav-
ljali dr. Bleiweisa, ki je napijal dvema svetlima zvezdama na našim obnebi:
federalizmu in zedinjenju Slovencev, potem smo prepričani, da jih bo več
kakor eden, ki si bo upal zastopati narodove koristi, da bodo tudi zdaj še
vedeli formulirati slovenske tirjatev, da bomo tudi zdaj še mogočnejše zaslišali
klic: Dajte nam zedinjeno Slovenijo! in da se bo tako rešila čast slovenskih
poslancev!

Iz deželnih zborov.

Deželni zbor kranjski.

(Deveta seja 4. okt.) (Konec.) Že o tem ali je bila realkina
postava na dnevnem redu ali ne, se je vnel prepir. Dežman trdi, da ni bila,
dr. Costa in Pintar, da je bila. Baron Rastner se tudi vzdigne in trdi, da ni
bila na dnevnem redu, koj potem pa glasuje, da je bila, kar potrdi tudi
večina zbornice. Prvi govori g. deželni predsednik Conrad. Že lani se je
z ravno temi razlogi odložila ta postava. Realke so imele prej dvojni namen,
pripravljati za tehnične namene in pripravljati za višje tehnične učilnice. Po
novem načrtu se namerjava le splošno izobraževanje in je izključeno direktno
pripravljanje za obrtniški poklic. Ravno zdaj, ko se bode po velikodušni
ponudbi zidalo poslopje, treba je, da se določijo načela za osnovo realke. Ni
ovire, da bi se zbor ne posvetoval o tej postavi.

Dr. Kaltenegger stavi predlog naj se postava še enkrat izroči šolskemu
odseku da bode o njenej bistvenosti poročal. Postava se njemu zdi zelo
važna. —

Dr. Costa: Postava ima veliko važnost, pa še le za prihodnost. V
načelih se zediniti že zdaj ni mogoče, ker ta stvar ni tako lahka in jasna,
kakor morebiti kdo misli. Prašanje o praktičnosti realnih gimnazij je še ne-
odločeno. Treba je principiellnih skušenj o realkah in realnih gimnazijah.
Sicer pa ima zbor le malo časa odločenega in čaka rešenja še mnogo bolj
nujnih in bolj važnih postav, nego je pa ta, katero brez škode lahko odložimo,
da je zrelo prevdarimo. Drugod se odlagajo še veliko manj važne postave in
dajó deželnemu odboru v pretres.

Dežman omenja da se stvar lahko presodi že zdaj, ker je ministerstvo
izdalo o tej zadevi knjižico ki je jako podučna in ima mnogo praktičnih stvari
v sebi. Dolžnost deželnega zbora je, da izreče svoje mnenje o principih,
posebno zdaj, ko se ponuja velikodušna denarna pomoč za poslopje.

Dr. Bleiweis: Govori se o potrebi te nove postave, kakor da bi že
gorelo. To je ravno napaka v Avstriji, da vlada vedno le prenareja, in časih
tako slabe stvari spravi na dan, da se mora človek kar čuditi. Pred vsem
nam je treba obrtniških šol, da nam ne bodo vedno očitali tujci, da ničesa
ne znamo. Če se vladi za to postavo tako mudi, zakaj se jej pa za druge
postave ne mudi, ki so gotovo važne, ki so principiellne. Zakaj se sklenjena
šolska postava ne potrdi, zakaj je ravnopravnost že dve leti prazna beseda.
V resnici ne moremo imeti veselja sklepati postav, po katerih bomo v lastnih
šolah tujci, (Dobro) dokler se nam pošiljajo nazaj postave, ki živo segajo v
našo narodnost. (Dobro.) Kar se tiče stroškov, ti ne strajšjo gospodov iz one
strani, in tu Vam moram povedati v obraz gospodje: Vi niste v zvezi z na-
rodom! (Oho, na levi, Dobro, med poslušalci.) Vi ste za vsako postavo, če jo
le vlada želi!

Prvosednik Wurzbach ugovarja, da to očitjanje ni primerno, tudi on
je, kakor vsi poslanci, zastopnik naroda.

Dr. Bleiweis: Mi smo odgovorni kmečkim občinam, ki so nas volile
za poslance.

Govorita dalje g. Kaltenegger in Conrad.

Kromer očita, da pred štirimi leti, ko se je snovala realka, se ni ozir
jemalo na stroške. Deželni odbor ni storil nič, zato stavlja tak predlog.

Dr. Bleiveis se sklicuje na stenografične zapisnike in dokaže, da je deželni odbor storil, kar je bilo mogoče storiti v tej zadevi. Oče realke, kteremu se je posebne mudilo, je bil g. Guttman. Ne bode taka škoda, če naša realka ostane še eno leto taka, kakor je bila.

Prvosednik Wurzbach pritrdi, da je deželni odbor bil marljiv o tej zadevi, da tedaj očitanje g. Kromerja ni opravičeno.

Dr. Costa konstatira da so na ljubljanski realki vpeljane mature ali zrelosti izpiti.

Po predlogu sporočevalca g. Apfalterna se preneha seja in se posvetuje šolski odsek.

Potem stavi sporočevalec predlog: Naj šolski odsek nastavi glavna načela po katerih se bode imel ravhati deželni odbor pri predlogih, ktere bode stavil o tej zadevi prihodnjemu deželnemu zboru.

Ta predlog se sprejme in potem seja konča. Ostale točke dnevnega reda se postavijo na dnevni red prihodnje seje.

(Deseta seja 6. okt.) Bere se slovenski in nemški zapisnik poslednje seje. Vladni zastopnik Conrad ugovarja proti temu, da niso v nemškem zapisniku slovenski predlogi prestavljeni v nemško. —

Svetic odgovarja, da je sklep zbora ta, da se jemlje predlogi v zapisnik, kakor jih kdo stavi po §. 12 pravičnega reda. Pri postavah, ki se bodo sklepale se bode pristavljali tudi nemški tekst, sicer ne.

Dr. Costa se tudi sklicuje na §. 12 pravičnega reda. Devet let smo se ravnali po tem, in zdaj se naenkrat tirjajo nemške prestave slovenskih predlogov. Še pod Šmerlingom se je sklenil §. 12 pravičnega reda, da imajo predlogi priti od besede do besede taki v zapisnik, kakor se stavijo. Takrat se je mislilo gotovo le na to, da bi se ovirala slovenščina.

Dežman zahteva prestavljanje slovenskih predlogov v nemških protokolih. —

Dr. Costa: Naj se bere sklep odbora, da se vidi, kaj se je sklenilo. Dežman: En zapisnik naj bo slovenski in eden nemški. —

Potem bere zapisnikar sklep dež. zbora, ki se glasi, da se imajo delati zapisniki z natančnim ozirom na §. 12 pravičnega reda.

Kromer ugovarja in se poteza za popolnoma nemške zapisnike.

Svetic: Škoda je res za čas, ki ga tratijo gospodje one strani z tacimi ugovori. Kje so bili ko se je sklepalo? Stvar je jasna.

Kramarič: Kako se vendar gospodje od ene strani vlečejo za §. 19. kjer gre za nemščino! Pri nas ravnopravnosti dejanske skoraj ne poznamo. Vsacega domoljuba mora srce boleti, ko vidi, kako je po naših pisarnicah vse le nemško. (Čujte!) Kolika škoda se godi zarad nemških zapisov pri uradnih! Naj bi se tedaj gledalo, da se §. 19. res tudi dejansko vpelje v življenje.

Vladni zastopnik Conrad še enkrat razlaga svojo misel.

Dr. Costa je zoper to, da bi se glasovalo že zdaj o Dežmanovem predlogu, ki je nov predlog in namerja spremembo pravičnega reda.

Kromer je za to, da se ta predlog koj pretresa in o njem glasuje. Prvosednik Wurzbach ne more vstrgati želji g. Kromerja in pusti glasovati samo o potrjenji današnjega zapisnika, ki se potem tudi potrdi.

Zapisnikar bere zaupnico, ktero je poslalo politično društvo „Slovenija“ večini dež. zbora.

Dr. Razlag je podal prvosedniku nasvet: Naj se ustanovi deželna zavarovalnica in naj se deželnemu odboru naroči, da to važno stvar vzame v pretres.

Dr. Zarnik podal je tri predloge in sicer:

1. §. 4. volilnega reda naj se tako spremeni, da deželni zbor sam iz svoje srede voli deželnega glavarja in njegovega namestnika.
2. Deželni odbor naj stori prihodnjemu deželnemu zboru predloge o reorganizaciji bolnišnice.
3. Izključivi uradni jezik deželnega odbora je od 1. januarja 1870 l. počen slovenski.

Prvosednik naznani vse te predloge, ktere hoče dati v tisk in jih postaviti na dnevni red ene prihodnjih sej.

Sporočilo finančnega odseka o sklepu računa zaklada zemljišnega odškodovanja za leto 1868 se potrdi brez ugovora, ravno tako sporočilo o proračunu zaklada za zidanje deželne norišnice kranjske za l. 1870 in sporočilo o sklepu računa za l. 1868 in prevdaru za l. 1870 Peter Pavel Glavarjevega zaklada. Isto tako se potrdi sporočilo tega odseka. Sporočila finančnega odseka o računskem sklepu sirotinskega zaklada za l. 1868 in o preliminaru za l. 1870, kakor tudi o računskem sklepu sirotinskega zaklada za l. 1868 in o preliminaru za l. 1870 se potrdijo brez ugovora in se potem seja sklene.

Deželni zbor štajerski.

Govor poslanca dr. Vošnjaka v zadevah Seidelove volitve v 8 seji 27. sept.

(Konec.)

V svičinski srenji je bila volitev odločena na 9. uro dopoldne. Volilni komisar pak, po čegar mnenji je bilo prišlo še premalo volilnih mož, preložil jo je na 11. uro; a ko je o 3/4.11. uri prišel še en naroden volilec, reklo se mu je, da je volitev že končana. V št. lenardskem volilnem okraji se je dal volilni komisar k vsem prvotnim volitvam spremljati po enem najhujših agitatorjev in narodnih nasprotnikov in je pustil zdaj javno, zdaj tajno voliti, kakor se mu je dozdevalo najbolje za njegove namene. — Pri sv. Barbari je dobil volilno izkaznico nek Raisp, k volitvi pak je prišel nek Premišl; pri sv. Kunigundi je dobil volilni mož samo s tem večino, in sicer z enim samim glasom, ker se je dopustilo, da je smel en volilec voliti tudi kot varuh svoje varvanca, kar po dež. redu nikakor ni dopuščeno. Deželni

odbor bi bil zvedel, da je počenjal vladni komisar še druge nego v pritožbi omenjene nepostavnosti. Tako si morajo po §. 35. dež. vol. reda volilni može 4 člane volilne komisije voliti; volil se je samo en član, t. j. g. Fric Brandstetter; pri drugih je puščal vladni komisar zmerom kot voljenega veljati, čegar ime so mu nekteri vladni stranki pripadajoči može oglašali; glasovi se niso nobenkrat na novo šteli, kar bi bilo bržkone dalo čisto drugačen vspeh. Mi dakako vladi ne moremo zamerjati, če skuša svojim ponudnikom z vsemi jej v porabo stoječimi pripomočki do zmage pripomoči, a zahtevati moramo od nje, da vsaj ne zapusti postavnih tal. Na teh pa pri mariborski volitvi nikakor ni stala; videti je bilo, kakor da bi se bili slovenski volilci prepustili vsaki sili in krivici. Organi javne varnosti bi bili imeli narodne volilce braniti, da bi jih ne bila smela žaliti, zasramovati in napadati drhalna sodrga, ki se je bila nabrala pred volilnim prostorjem; namestu tega pa je c. k. žandarmerija v zapor tirala osebe, ki so čisto mirno opazovale, študente, ki so iskali svojih očetov, kteri so bili tudi volilni može; sploh se je vsakdo zaprl, ako je le kateri naših nasprotnikov kacemu javnemu stražniku namizgnil, naj ga zapre. Za one dobe sem se mislil v Turčijo prestavljenega. In vsem tem nepostavnostim nasproti se dež. odboru ne rači drugega opomniti, nego da bi omenjene formalne napake, ko bi se bile tudi res dogodile, nikakor ne mogle volitve delati neveljavne. Dvomba pak, ki je izrečena v besedah, „ko bi se bile tudi res dogodile“, je razžaljenje onih volilnih mož, ki so pritožbe podpisali in v imenu svojih volilcev se ustavljam proti temu, da bi bilo v pritožbah kaj zapisanega, kar bi ne bilo popolnoma resnično.

Deželni odbor pa tudi misli, da bi napake, ko bi se bile dogodile, ne mogle ovirati veljavnosti volitve. Res, iz ust avtonomne oblastnje se mi zdi tak izrek jako čuden. Deželni odbor, ki se sicer tako natanko drži paragrafov in ne pusti najmanje dotikati se decemberske ustave, bil bi se moral tudi anati, da ne bi puščal podirati paragrafov volilnega reda, ki je zdaj bistven oddelek decemberske ustave; videti pa je, da daje le takrat paragrafe uničevati, kader mu to ugaja. Sporočilo dež. odbora, ki nikakor ne skuša ovreči proti volitvi govorečih pritožb, ne žali hudo samo onih volilcev, da so slavno zbornico naprosili, naj volitev natanko preišče, ker so mislili, ki bodo tu našli pravico in nepristranost; ono občutljivo žali tudi ves slovenski narod, ki se more iz vsega tega samo učiti, da se ne more niti obraniti niti razvijati v sedanjih zbloji, kjer je odvisen le od milosti vladajoče stranke; da si mora torej na vse kriplje prizadevati, da se razvoza ta zveza.

Narodna zavest se skuša zatreti, ali vse to prizadevanje ne donaja boljšega vspeha, nego se je kazal pri tej volitvi. Na to se čisto pozablja, da narodno čustvo povsodmogočno prodira, da je zastoj ustavljeni se mu, da bo tudi pri nas prodrlo, kljubu takim protipostavnim volitvam, kljubu „verfassungstagom“, ktere slavohlepni tujci na naši zemlji sklicujejo.

Gospoda moja, Vi imate moč v rokah, ne rabite jo krivo, in če že deželnemu odboru kričeči pregreški proti volilni postavi niso važni dovolj, da bi nasvetoval neveljavno te volitve, naj bo zbornica sama tem bolj stroga, da se jej ne bo moglo očitati, ka jej je samo do tega, kako bi Slovencem odvzeli še en sedež v zboru, kjer jim jih je že po dež. redu tako malo odločenih. Ta volitev je neveljavna pred sodnjim stolom nrave in pravice in vsa poročila dež. odbora jej ne morejo izprati črnih marog, kajti krivica ne more biti nikdar pravica in nepostavnost nikdar postavnost. Torej svetujem: „Volitev g. Konrada Seidela za dež. poslanca naj se ne potrdi;“ oziroma: „naj se voli iz zbornice komisija 5 članov, ktera naj volitev K. Seidela natanko preišče in potem zbornici poroča.“

(Dvanajsta seja 6. oktobra.) Glavni predmet dnevnega reda je vladni predlog zarad realnih šol. O tej stvari je bil dež. zbor že lansko leto sklenil postaviti, ki se pa ni potrdila, ker je bila supragermanistična večina v § 9. določila, da mora nemški jezik tudi tam biti obligatni učni predmet, kjer ni učni jezik: prvi slučaj, da je vedela sedanja vlada za § 19 Slovincem na korist! Zapomnimo si ga — ker smo menda zopet za dolgo „odrajtani“! Sedanji vladni predlog našteva v § 9. učne predmete, ki se morajo na vseh realkah učiti, in pravi sub lit. b: „jeziki, in sicer oba deželna jezika, potem francoski in nemški jezik“ in v § 11: Za vsacega učenca so vsi v 1. oddelku § 9. omenjeni predmeti obligatni; le kar se tiče v § 9 lit. b naštetih jezikov, mora se vsak učenec poleg učnega jezika, dveh izmed njih naučiti. Ta dva jezika si izvolijo starši ali varhi, kader učenec stopi v šolo. Tako izvoljena jezika sta potem za tega učenca obligatna učna predmeta“. Dr. Stremayr, kot poročevalec sicer meni, da bi moral ostati nemški jezik povsod obligaten; da pa bi se postava vendar potrdila, naj bi se sprejel vladni predlog. Pri posvetovanji se je res vse potrdilo notri do § 9, ki je zopet zdramil „najbolj nemškega vseh Nemcev“ dra. Rechbauerja. On misli, da vlada ne umé ustave, ako trdi, da bi se grešilo proti § 19. dec. ustave, ko bi se postavil nemški jezik med obligatne predmete. Nemškega jezika se je treba učiti zato, ker je kulturni jezik, ne zato ker je deželni jezik. Slovenci se morajo nemški učiti. — S takimi izreki seveda je moral zadeti poslanca Hermana, ki se kakor vselej, tako tudi zdaj možko potegne za slovenske pravice. Herman pripoznava, da je nemški jezik svetovni jezik, a to je tudi francoski in angleški. Slovincu se mora na izbor pustiti, kterega teh svetovnih jezikov se hoče učiti, naravnost vsiljevati pak se mu nemščina ne sme. — Vladni zastopnik proti Rechbauerju zagovarja vladni predlog, češ da bi se sicer postava gotovo ne potrdila. Pri glasovanji obvelja vladni predlog; drugi §§ se potrdé brez ugovora.

Po dolgi debati se en bloc sprejme srenjska postava za graško mesto po nasvetih odbora za srenjske zadeve. — Deželni zbor izreče potem svojo zahvalo vsem dobrotnikom in podpornikom zavoda za gluhoneme, posebno pa zaslužnemu vodji Pruggerju, ki je poklonil zavodu 4000 gld. v obligacijah. Dr. Stremayr svetuje, naj vzeme dež. zbor do znanja, da je dež. odbor sklenil pogodbo z direktorjem Kreibigom gledé deželnega gledišča. Kakor vsako leto zbudila se je tu živa debata o gledišču, njegovih prednostih in slabostih: graško gledišče je edini predmet, pri kterem si nemška zborova večina vsako leto med seboj nekoliko skoči v lasé. — Deželni zbor konečno „s zadovolj-

nostjo" vzeme pogodbo s Kreibigom do znanja. — Gradec se bo prej ko slej v gledišču veselil na deželne stroške!

Prihodnja seja v petek. Na dnevnem redu stoje sporočila cestnega, deželnega in finančnega odbora.

Govor poslanca Hermana v isti seji v isti zadevi.

Kaj hoté Slovenci, je znano vsemu svetu: gospodarji hoté biti v lastni hiši, tujci se jim kot varuhi ne smejo vtikati v njih zadeve; kaj hoté nasprotniki, je po tem samo ob sebi razvidno. Sploh znano pa ni, kaj so ti nasprotniki in kako delajo. G. Fric Brandstetter je že slavni zbornici oklical nekoliko svoje delavnosti; jaz bi rad njegove in njegovih tovarišev zasluge za svobodo, ustavo in nemštvo še natančneje popisal; morebiti mu s tem pripomorem do odklikovanja, saj nas skušnja uči, da tudi liberalne duše za take stvari niso neobčutljive. G. F. Brandstetter se pač še spominja, da je pri volitvi za dež. zbor zmagal s pomočjo Slovencev, katerim je obljubil, da vsaj njih pravičnih tirjatev ne bode pobijal. Tako so obetali sicer tudi drugi gospodje, po volitvah pa so pozabili, kaj so obljubili; jaz jim tega ne očitam; prav se godi Slovincem; zakaj so tako lahkoverni. Tudi ni nič hudega, če pravim, da mnogo gospodov te slavne zbornice ni na Širskem rojeno, n. pr. Fric Brandstetter, Carneri, Feyrer, Lohninger, Hackelberg, Schmidt, Seidl. Izvemši deželne odbornike, ki niso bili Slovincem nikdar prijazni in nekatere druge gospode te zbornice, ki so pa toliko časa pri svobodi stali na visoki straži, da so skoraj oslepili, so le tujci gostoljubno sprejeti na slovenskih tleh, na katerih se prav dobro imajo — Slovincem stopali na pete. Ti gospodje slovenskega jezika ne umejo, ga tudi niso nikdar čislali in imajo po svoje čisto prav, če hote po krivih in ravnih potih nemštvo v Slovenijo vtihotapati; kajti kdor nemški ne zna, je neumen; le kdor nemško zna je izobražen, svobodomiseln, ustavozvest.

Na drugi strani pa zopet nimajo prav, namreč ker obsojajo slovenski jezik, kakor je to storil denes tudi g. poročevalec; kajti pošten (honett) človek ne govori o stvareh, o katerih nič ne umé (Veselost.) Dobra stvar se bo le pospeševala, g. m., če taki razumniki in svetlonosci (intelligenz- & lichtmänner) slovenske poslance, ki so vendar-le mračnjaki, fantasti, panslavisti in rusofili bolj in bolj spodrivajo, in sami sebe vrivajo v srenjske in okrajne zastope ter v deželni zbor, če se ti razumniki slovenskih zadev bolj in bolj polaste in enega kuturnega pionirja za drugim v deželo stisnejo. Kakor je rodil Abraham Izaka in Izak Jakoba, tako sta rodila Carneri in Feyrer Schmidta in Brandstetterja, in Brandstetter Seidela in njegove brate (Velika veselost) in tako bo šlo naprej, dokler ne bo nobeden Slovenec več sedel v deželnem zboru in se tako napravi mir ter sprava.

Ti gospodje imajo po svoje tudi čisto prav, če se — dasiravno nobeden ni Štírec — posebno zanimajo za zeleno, nerazdružljivo Štirsko; kajti dežela bi po razdruženju morebiti ovenela in potem bi se kmet, ki le zato živi, da za te gospode dela in jim služi, ne mogel več siliti, da bi se za nje nemški učil; tudi bi se morebiti v nič nazaj zgrudili in bi ne bili v deželi gospodarji in ne sedeli na prvem mestu. Kaj tacega pa ni, da bi se od njih pričakovalo in torej pravim, da imajo po svoje čisto prav.

Kakor znano je ponemčevanje (deutschmacherei) obrodilo Slovincem v narodnih in političnih stvareh večidel nevedno, a vendar ravno tako prezetno odpadništvo, ki je sestavljeno iz pensionistov, birokratov in advokatov, ki se vsakemu migljaju od zgoraj vklanajo, iz nekterih meščanov, ki imajo slučajno več v mošnji kakor v glavi, in iz nekterih denarstveno in moralnično propalih ljudi, ki tudi brez lastnega razuma mislijo, da ustavi in svobodi kako dobroto storé, če se z onimi gospodi pajdašijo — s kratka odpadništvo je sestavljeno iz onih dvoživk, ki same sebe smišljejo z imenom „nemški Slovenci,“ katero so si sami prideli, in to odpadništvo in tuji naseljniki so pri nas ona ustavna stranka, o kateri se je že čisto govorilo. Kar jim manjka poklica in misli, nadomestujejo z glasnim razgrajanjem in kričanjem. In ta dva faktorja sta pri nas ozko zvezana; saj imata isti smoter, namreč ovirati narod, da bi se ne mogel svobodno gibati in naravsko razvijati — oba navdušuje isti strah in ista slaba vest.

Ta peščica dela z oblastjo v roki in kaj oblast poméni, o tem smo nedavno čuli, ko je spoštovan ud te zbornice na skrajni meji nemške kulture mejnik postavil proti bližajočemu se slovanskemu barbarstvu. V eni roki Meduzno glavo ustave držaje, z drugo na oblast kazaje, oklicalo se je „urbi et orbi“: „V tej ustavi se zveličaj ali pa vekomaj pogubi. (Veselost.) Mi smo jo (ustavo) naredili; kako smo jo naredili, nič tebi mar; nam dopada, nam daje vso svobodo in vso slavo, Vam pa §. 19 na papirji. (Veselost.) Naj se pogubi država, naj se pogobé narodi; ustava se mora ohraniti, kajti narodi živé le zaradi ustave. Zatorej nam ni treba sprave med narodi, mi imamo moč in jo smemo rabiti, kakor nam drago.“ In kako se ta moč rabi, g. m., to se kaže vsaki dan.

Toda mi se ne plašimo več pred temi političnimi razgrajaci, meni se zdi, da maščevanje že steza svojo roko, s katero bo te ustavne mogotce vlekla pred sodnijo in raztrgala macchiavellistično mrežo, s katero so oni državo opregli.

Ta peščica dela kakor sem že popred rekel s pomočjo oblasti in moči in je „srček“ sedanje vlade, ktera to peščico podpira, ko slednja moralni slabosti ljudstva za svoje namene rabi, in ga slepari in goljufa z raznimi sredstvi in liberalnimi frazami. Če nas tak liberalizem in tako birokratično — odvetniška ustavna stranka posebno ne navdušuje, in če ktero krhemo o ravnopravnosti, potem pa se nam nemudoma očita, da mir kalimo. Tako pa le nasprotniki mislijo, mi smo drugega mnenja, in mislimo, da mir in sloga le ondi vlada, kjer teh gospodov še ni. Mi pa smo strpljivi in nič nimamo proti temu, če napravljajo ti gospodje celo na slovenskih tleh rodovinske veselice in „verfassungstäglich“ komedije ter sem ter tje Slovincem „ad oculos“ razkazujejo svojo dušno beračijo: saj ima vsakdo pravico samega sebe blamirati.

Samo to mi zopet ni po volji, da taki gospodje nemštvo pri drugih

narodih bolj ob čast spravljajo in blamirajo, kakor vsi nasprotni napadi. Mi tudi nič nimamo proti temu, če se oni gospodje pri svojih rodovinskih veselicah v šampanjski pijanosti po dvajsetkrat, po 30krat vidijo, ali če kakor so storili v Slov. Bistrici, Slovincem milostljivo dovolijo, da smejo pri vratih in oknih gledati, kako so se gospodje mastili in napajali, kako so naskakvali ravnopravnost in konkordat, in napijali 70% in brambovski postavi, ktera so nam prinesli. Prav se godi Slovincem, zakaj pa so prišli gledat.

Tudi proti temu nimamo nič, če so ustavoljubneži v Celji zbežali pred ljudstvom, katero so bili poprej na bojišče pozvali, ali če bi bilo 30—40.000 Slovencev ponujeni boj sprejelo in tujim ter domačim volilcem pot pokazalo, pa tudi v Celji razobešeno prusko zastavo na drobne kose raztrgalo. G. Brandstetter je le v tem na krivi poti, da je „ukazu“ celjskega okrajnega glavarstva pripisaval, ka Slovenci niso prišli, kajti slovenskemu ljudstvu so njegovi voditelji sami odpoved poslali. Mi nimamo nič proti temu, če g. Fric Brandstetter iz rodovinskega tabora kuje političen kapital — iz tabora mariborskega ženstva in iz vse dežele skupaj nabobnanih ocilindranih ustavoljubnežev. Jaz mislim, da bi se bili taki tabori ravno tako lahko napravili tu pri „Weinzerbrücke“ ali v Lerchenfeldu poleg Dunaja, vsaj bi se bili graški in feldbaški demokrati lažje dvažali in Slovenci bi morebiti ne bili tako priskutni kakor ste Vi, da bi na tujih tleh demonstrirali proti tujcem.

To, g. m., je pri nas ustavna stranka, tako dela, in to so njeni cilji; ona stoji na jako nizkem moralnem, na sebičnem stolpišču. Tako skuša tudi gospodariti pri volitvah in se povsodi v zastopništva utihotapati.

Če zdaj še pomislimo, da je dala vlada kratko pred volitvijo po škofu slovenskemu duhovništvu vdeleževanje pri volitvi prepovedati in tako važnemu stanu odtegnila njegove politične pravice; da je pa nasprotno ravno ista vlada vso svojo birokracijo s žandarji in sodnijskimi služabniki vred v boj poslala proti Slovincem; če se na dalje ozremo na pristranske in nekoliko nepostavne dogodke pri volitvi volilnih mož, in če premislimo, da so ustavoljubneži in njih plačani pritikljaji kmečke volilce v Mariboru napadali, da so jih od narodnjakov siloma, dá, celo krutkoma odcepili, v zagrajen prostor tirali in posilno s znamenji svoje stranke dekorirali; da je plačana sodrega, policija in žandarmerija narodnjake zapirala in od volilnih mož ločila in da je vlada k temu molčala; da se je proti dosedanji navadi, proti pravici in pravičnosti narodnemu kandidatu samemu prepovedalo stopiti v volilni prostor, in da se je s tem volilec zaznamoval, kakor da bi bil nečist; če nadalje premislimo dogodbe v volilnem prostoru samem, kjer se narodni stranki ni privoščila bramba postave in enaka obzirnost, kjer so so se najprvo trije in potem tudi drugi udje volilne komisije vzeli izmed nasprotnikov, če pomislimo, kako se je vse to godilo; če predvarimo dejanske napade v volilnem prostoru, razgrajanje ustavoljubnežev, strahovanje proti narodnjakom: potem se nam pokaže podoba terorizma, zviščarije in sleparije, da moremo z dobro vestjo reči, ka so bili volilni možje oropani svoje moralnične svobode, dejanje samo pa je krvenčenje (fälschung) ustavnega načela; torej volitev pred postavo nrave ne more nikdar in nikoli obveljati. G. m., jaz ne vem, ali je volitev na večo sramoto Slovincem, ki so se dali posiliti, da so zasramovala svoje narodnosti volili, ali pa izvoljenemu samemu; ali protestovati moramo proti temu, da si vlada proti svobodni volitvi prisvaja takovšen upljiv. Če Slovenci pri vladi ne najdejo nobene brambe, kader gre za njih najsvetejše politične pravice, kader gre za njih eksistenco samo, potem naj nas tudi v miru pustí s svojimi davki in novaki. Ta, kakor tudi dr. Schmidova volitev, ki ste obe nepostavni, je narod zasramovala, a tudi razkačila, in to bo še svoje sadje rodilo. — Jaz tedaj pristopam k nasvetu poslanca dr. Vošnjaka.

Interpelacija,

ktero je stavil v štajerskem zboru poslanec gosp. Herman v seji 2. oktobra, se glasi:

Jasno je, da nobeno ljudstvo ni za voljo ktereга učilišča na svetu, temuž da se mora učilišče po ljudstvu ravnati. Dež. ptujška realna gimnazija stoji v sredi med slovenskim ljudstvom. Dež. odbor je razpisal konkurz začasno nameščenje gimnazijskega vodje, naposled pa to mesto redno oddal pôtém poklicanja nekemu možu, ki ne zna slovenskega jezika. Deželni odbor v svojem razpisu znanja slovenskega jezika ni za pogoj stavil, in je v tem ostal še za vlado, ktera ga v svojih dozdanjih razglasih vsaj na vitez tirja. Dež. odbor je dalje službo risarskega učitelja oddal brez razpisa isto tako možu, ki slovenskega jezika ne zna.

Dasiravno je dozdanje ravnanje dež. odbora, kakor posebno nezagovorno oddajanje uradnih služeb po deželnih kopelih, ležečih na slovenski zemlji, tujcem, kateri tu strahovito gospodarijo, dalo povsod, ka smo se marsičesa bali, vendar v tej zadevi nismo mogli pričakovati tolicege pomanjkanja pravičnosti, ozirov in postavnosti; to tem menj, ker pravi deželni odbor v svojem očetovskem pismu 31. okt. 1868 Slovincem, da si zavest dolžnosti, ktere ima deželi in prebivalcem nasproti, in ker sam prizna, ka je tirjatev opravičena, da mora vsak uradnik in učitelj, v slovenskih okrajih postavljen, slovenskega jezika popolnoma zmožen biti, in da mora s strankami v njih jeziku govoriti. Kako pa bodo slovenski učenci, kako stariši in sorodniki njih govorili z učitelji, ako ti njih jezika ne umejo? Kako se bodo predmeti učili v jeziku, ki ga učenci umejo? Kako se to sklada s §. 19. drž. osn. p., po katerem se imajo javne učilnice tako vrediti, da se brez siljenja k učenju drugega deželnega jezika vsacemu narodu dadó pomočki njegov jezik izobražiti?

Čisto nemška srednja šola ima podlogo in pogoj, da se tudi ljudska šola ponemči, in to je, kar bi se rado doseglo.

Kakšno vrednost imajo lastne besede dež. odbora v imenovanem pismu, da nikomur na misel ne pride, slovenski jezik v razvoji in izobraženju zadrževati, ter da mora biti v ljudskih učilnicah slovenski učni jezik?

Ali so sicer tako zelo hvaljene svobodnostne postavbe le potem slabe in nerabljive, ako morejo tudi Slovincem koristiti?

Mi bi radi videli, da se liberalne fraze o ravnopravnosti, ki so namerjene le na zmotnjavo in zadremoto ljudstva, iz teorije v dejanje prestavijo. Po rečeni postavi je imel deželni odbor dolžnost, v Ptujih slovensko gimnazijo s slovenskim učnim jezikom ustanoviti, na kateri bi bil nemški jezik le učni predmet.

Ali je slov. jezik za to sposoben, ali so učni pripomočki v tem jeziku dobiti, o tem določiti ima pravico le komisija v stvari zvedenih mož. Ali je deželni odbor tako komisijo povprašal? Ali je kaj storil za dobitve učnih pripomočkov? Ali mu je neznan, koliko plačujejo Slovenci za samo nemška omikališča?

Na Českem, Moravskem in v Dalmaciji so deželni zbori, korporacije in vlada čisto slovanske gimnazije ustanovili. V bližnji Hrvatski so vse gimnazije čisto slovanske. V Zagrebu je slovansko vseučilišče. Kako bodo mladi Slovenci to narodno vseučilišče obiskovali, ako se doma ne izreajo v slovanskem jeziku? Pa to je ravno kar se hoče zabraniti. Slovenska mladina naj tudi zaneprej le v Gradci in na ljubečih prsih nemške kulture strup narodnega odumiranja sesá, da se vrne nevedna v domačih rečeh in kot zagrizeno narodno renegatstvo zopet domú. Slovincem se očita, da je njih jezik nezrel ter da nimajo dovolj učilnih moči; a pripomočki teh moči si dobiti in jezik izobraziti, narodne šole, se jim trdovratno odbijajo. Kako se more jezik razviti, če nikoli ne dobi veljave kot šolski in uradni jezik? Kako se morejo narodni pisatelji prikazati, ako se narodu v enomer namesti čistega nektarja, tujo kulturno sodrgo s silo v glavo vlija? Tak ovreténični ples plešeta vedno deželni odbor in vlada, nekoliko nalašč, nekoliko nenalašč, ker jima manjka razumljenja in poštene volje.

Tudi je nekaj nenaravnega, da nemšk deželni odbor, sploh da nemški uradovi vsa mesta za slovansko ljudstvo oddajajo. Tako ne more dalje iti. Pravica in razumni razlogi ne pomagajo nič. Slovenec se mora na lastne noge postaviti in mora otresti se večnih napadanj njegove narodnosti, in otresti se tujega vmešanja. Zdi se, da deželni odbor na to računi, da dejanska ravnopravnost v šoli in uradu, in da Slovenija nikoli resnica ne postane. Mi se pa zato ne bojimo. Korak za korakom silimo naprej in vodimo narod do njegovega cilja. Drugim prepuščamo, da se ustavljajo pravici, resnici in svobodi.

Kader bo enkrat samo slovenski jezik v uradovih vladal, ne bodo več nepošteni in nevedni nasprotniki kazali nenaravnih in umetno narejenih želj kmečkega ljudstva, potem ne bo slovenski kmet več tujega temuč svoj lastni jezik v šoli tirjal. Potlej naj deželni odbor svoje nemške ptujske profesorje na hrbet oprtá, kakor nekdanj cislajtanska vlada svoje na Ogersko poslane Bahove huzarje.

Dodaj naroden Slovenec na lastnih tleh ni našel kruha kot učitelj. Po daljnem svetu je moral iti, tujci so pa v njegovi domovini kruh in službe dobili. Ta resnica in samo začasno sprejetje, kakor tudi to, da se slovenski jezik ni za pogoj tirjal, dalje znano mišljenje deželnega odbora, ne pa pomankanje narodnih učiteljev — so bili vzroki, da se taki niso dovolj kot prosilci zglasili. Nihče ni hotel svoje, če tudi male službe na vago postaviti. Ko bi bil deželni odbor le nekaj dobre volje imel, ko bi bil službe v drugič razpisal, bi se bil ta zadržek odpravil. Ker je (vodjo) kar poklical, se ne da zagovarjati; zakaj ni z narodnim učitelji, katerih je nekoliko tudi v Gradci, v dogovore stopil. Opravičeno je torej, če se misli, da tukaj niso odločile pravica ter korist šole in naroda temuč politična enostranost. Zatorej si jaz dovolim sl. deželni odbor vprašati:

a) Zakaj se ni v zadevi deželne ptujske realne gimnazije v razpisu službenih mest slovenski jezik kot pogoj postavilo; zakaj se je izbral pot poklicanja in zakaj se je dala služba gimn. vodje in učitelja za risanje ljudem, ki slovenskega jezika čisto nič ne znajo.

b) Ali je (dež. odbor) pripravljen glede namena uka in učiteljstva tako napraviti, da se dejanskim razmeram in potrebam, slovenskega ljudstva in dotičnim določilom pozitivne postavbe, § 19 drž. osn. postavbe, popolnoma ustreže.

Podpisi.

Politični razgled.

Gotovo je, da misli grof Beust poskušati, kako obrniti notranjo politiko in se pomiriti s federalistično opozicijo. Skoro vsi neodvisni listi, vladni, ki niso v posebni plači Giskra-Herbstovega ministerstva, govore za to in spoznavajo potrebo. Glasilo ogerskega ministerstva za gotovo pripoveduje, da se bližajo resni dogodjaji, ki bodo „podlogo dualizma podri in novo državno poslopje zidali“. — Federalistični elementi čedalje bolj prihajajo na vrhunec — pravi deakovski „Naplo“.

Pruski kraljevič naslednik je prišel na Dunaj in bil od cesarja in dvora prijazno sprejet.

Po nemških deželnih zbilih so zdaj glavno vprašanje neposredne volitve. Vidimo tu pravo zmešnjavo. Iz samega liberalizma, ki na to meri, kako bi raznim družim strankam vse vhode v državni zbor zamašil, nista niti dva zbora ali odbora enacih misli, kako naj bi se neposredno volilo.

Bavarska zbornica je razpuščena in se delajo priprave za druge volitve.

Pruski deželni zbor je pričel svoje delovanje. Prestolni govor kraljev je brez politične važnosti in ne govori o zunaji politiki.

Vse poročila iz Španskega prihajajo iz odnotnih vladnih virov. Pa že po teh posneti, ne godi se vladi posebno dobro, ker je dala kortezom skleniti postavbo, ktera odpravlja vse svobodščine ustavne ter vedno rastočemu republikanskemu uporu nasproti celo deželo prepreže z nekakim obsednim stanjem.

Republikanski poslanci so zapustili zbornico. Mnogo izmed njih je odšlo v svoje volilne okraje, kjer so se oboroženim krdelom upornikov na čelo postavili.

Razne stvari.

* (Iz Koroške), ki se gledé časopisja zadnje čase skoraj popolnoma sama zapušča, se je zopet enkrat oglasila dobra duša v praški „Politik“ in takole piše: „Ustavovérneži se bahajo s svojimi državnimi osnovnimi postavami in se ponašajo s svojo ravnopravnostjo. Hočem Vam torej razmere koroških Slovencev nekoliko pojasniti, da vidite, kako kričeče se v Avstriji razločuje dejanska ravnopravnost od državnih osnovnih postav. Vseh 117.000 koroških Slovencev v celovškem dež. zboru nima ni enega zagovornika slovenskih koristi in pri sedanjem volilnem redu tudi ni upanja, da bi dobili svojega zastopnika v deželni zbor. Dá, celo v zastopih manje važnosti skušajo slovenski živelj zatreti in sicer z volilnimi manevri, ki bi Rauchu vso čast delali. Brezbobirnost pri razdeljevanji služeb je tolika, da mora v istini odstrašiti vsacega slov. abiturijenta lotiti se pravdoslovnih študij. Peščico slovenščine zmognih uradnikov neškodljivo delajo s tem, da jih odstavijo, ali pa prestavijo v zadnji kotič koroški, v čisto nemške okraje, kjer imajo priliko modrovati o blagoslovji državnih osnovnih postav. Skoraj izključljivo slovenski okraji se osrečujejo s trdimi Nemci. Na glavni normalni šoli v Celovcu, ktero mesto se ima za svojo krasno šolo zahvaliti požrtvovalnemu Slovincu, ranjkemu šolskemu svetovalcu Rudmežu, se je učenje slovenskega jezika s kratka zbrisalo. Šole v Velikovcu, Timenici itd. so popolnoma mašine za germanizacijo. Ni se torej čuditi, da pri takih učnih pripomočkih ljudstvo ni drugega, nego testo v rokah svojih tlačiteljev. Če še v omiki visoko stoječ mož, kakor Metnic, pri vsaki priliki navdušeno okoli sebe metla, naj se kmet zopet tepe s palicami in oklene v jarem, in če ima tak človek v šolskih zadevah mogočno besedo govoriti, potem nikomur ne štejem v greh, kdor naše razmere primerja turškimi. Seveda hoté Slovence od druge strani odškodovati s slavo, da morajo svoje sinove posojevati za vojaške potrebe nemškim okrajem, kateri zaradi prevelikega števila krofov ne morejo dati ne enega sposobnega novaka. Ali nihče se ne sme predrzniti, da bi kazal na tako krivično razmerje; takoj mu natvezje pridevek: panslavist, pemski razgrajac itd. K sreči morem naznaniti, da so se Slovenci tega zaničenanja njih narodnosti naveličali. 23. sept. so se zbrali v Celovcu slovenski rodoljubi, ki so pod predsedstvom g. P. sklenili vstanoviti politično društvo v brambo slovenskih narodnih pravic. Od izvoljenega odbora (dr. Pavlič, Kandut, Vigele, Poznik, dr. Nemeč) pričakujemo, da bo svojo domoljubno dolžnost izpolnil in razvijal živahno delavnost.“

* (Zakaj poslanec Herman stoji na naši strani), povedal je sam v 8. seji, ko je odgovarjal surovemu napadu Rechbauer-jevemu. Takrat je rekel: „V vsaki seji mi g. dr. Rechbauer očita, da sem rodom Nemeč. Tega nisem nikdar tajil, ponosen sem na to. Jaz nisem nikdar proti svojemu narodu govoril, jaz sem se le temu ustavljal, da ima on svoje roke v tujem drobovji. Na njegovih tleh mu voščim vso srečo. Sicer Vam pa hočem razvozlati uganjko, zakaj kot Neslovenec govorim za Slovence: To zato delam, ker razmere poznam, ker imam pravno čustvo, in ker iz nraavnih razlogov drugače ne morem. Če gospodje tega ne umejo, potem jaz njih ne umejem. Sicer pa, ako sme takle Blagotinšek pl. Kaiserfeld biti voditelj Nemeč, smem se tudi jaz potegniti za Slovence, in če sta se minister Giskra in župan Zelinka objemala, objemala sta se zopet enkrat dva Slovana za Lemške zadeve. Kar smejo ti za nemško stvar storiti, to smem tudi jaz storiti za drug narod; razloček je le ta, da se jaz potegujem za tlačene, oni pa se pridružujejo tlačiteljem!“

* (Ptujčani o poslancu Hermanu). „Tagpošti“ se piše iz Ptuj: „da popravim prenegljeno in nepoklicano poslancu gospodu Hermanu poslan telegram, dovoljujem si naznanjati, da se je napitnica, ki se je pri banketu na slavnost novoodprte realne gimnazije napila imenovanemu gospodu poslancu, tako glasila, da ima g. okrajni sodnik Herman res zaslug za ptujsko realno gimnazijo in da smo mu, čeravno smo njegovi politični nasprotniki, zato nazdravili, da smo dokazali, ka vemo pravo zaslugu tudi pri naših nasprotnikih ceniti.“ — To so čudni možjé ti Ptujčani, ki zato napivajo Hermanu, da morejo sami sebe povzdigovati s čednostmi, ki več čednosti niso, ker se pri količkaj nepokvarjenih naravah same ob sebi razumevajo!

Vinograd prostovoljno na prodaj!

Duhovni gospod **Jožef Heržič** ponuja svoj, v dačni srenji **Tibolce okraja ormuškega**, na slavnoznani Preraški gori ležeči **vinograd** prostovoljno na prodaj.

Vinograd je $\frac{1}{4}$ uro od železniške postaje v Možganicah oddaljen, ima veliko gosposko hišo, dve vincariji in vsled stoječega katastra ta-le zemljišča:

1 oralo $561\frac{7}{10}$ □k. njiv, 1 oralo $784\frac{4}{10}$ □k. travnikov, $1270\frac{9}{10}$ □k. pašnika, $154\frac{1}{10}$ □k. hoste, $284\frac{9}{10}$ □k. vrta in konečno 4 orala 1392 □k. vinograda; vsega zemljišča vkup torej 8 oral $1247\frac{1}{10}$ □k. Vinograd je najbolj obdelan in v najlepšem redu; na pašnikih in na vrtu raste več kakor 1000 sadnih dreves najzlahtnejše baže.

Cena in pogoji plačevanja se izvedó pri g. Francu Rodošeku c. k. notarju v Ptujih (Pettau).